

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 27. marca 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 36.

Omejevanje v prodaji alkoholnih pijač v zaprtih steklenicah.

Dne 9. marca 1928 je stopil v veljavo novi pravilnik o gostilnah, kavarinah in ostalih obratovalnicah z alkoholnimi pijačami z dne 28. novembra 1927 (Uradni list št. 1, ex 1928), kolikor se nanaša na prodajo alkoholnih pijač v originalno zaprtih steklenicah. Po dosedaj veljavnem pravilniku so smeli specerijski in njim podobni trgovci prodajati alkoholne pijače v originalnih zaprtih steklenicah brez osebne pravice, ako teh steklenic niso odpirali v obratovalnicah ter jih niso polnili in pretakali v manjše posode. V originalno zaprtih steklenicah so se smele torej prodajati vse alkoholne pijače brez izjeme. Po novem pravilniku pa smejo trgovci brez osebne pravice prodajati v originalnih zaprtih steklenicah samo fine alkoholne pijače, kakor fina vina, fine likerje, konjak in rum. V izvajanju tega pravilnika odrekajo uradni organi finančne kontrole trgovcem pravico, da bi smeli prodajati v originalno zaprtih steklenicah, na primer domače žganje boljše kvalitete, ki brez

dvoma spada med fine alkoholne pijače. Nobenega dvoma ne more biti, da gredo pri tem uradni organi preko namena pravilnika, ki gotovo ne enostransko pospeševati edino produkcijo in prodajo tujih žganj, ovirati pa domače produkcije. Kje pa naj kupi konsument domače žganje boljše kakovosti v originalno zaprtih steklenicah? S tako ozkosrčno interpretacijo so ogroženi interesi domačih producentov in trgovcev in nikakor ne moremo dopustiti, da bi se po vrsti okrnjavale obrtne pravice legitimnih trgovcev. Najprej se je do skrajnosti v največ primerih popolnoma neupravičeno omejilo takozvane trgovske točile, sedaj se pa hoče omejiti še one trgovce, ki prodajajo alkoholne pijače v originalno zaprtih steklenicah. Razumemo, da se brani prodajo jeruša in drugih žganj slabše kvalitete v zaprtih steklenicah, ne moremo pa razumeti, zakaj bi se ne smelo naše domače žganje, ako je boljše kvalitete, smatrati za finejši alkoholno pijačo. Ali morda zato, ker je domače?

Fr. Klanjšek, Maribor:

Trgovski naraščaj in nadprodukcija trgovstva.

V št. 34 »Trgovskega lista« piše predsednik Zveze trgovskih gremijev g. Weixl, o današnjem trgovskem naraščaju. V tem dopisu je marsikaj priporočljivega. Ne morem pa se strinjati z nasvetom, da bi se naj sprejemala v uk izključno mladež s srednješolsko naobrazbo. Vodstvo mariborske trgovske nadaljevalne šole bo gotovo priznalo, da je doslikrat imelo boljše uspehe z učenci, ki so imeli dobro ljudskošolsko naobrazbo, kakor z marsikaterim učenecem, ki je obiskoval srednjo šolo.

Učencev iz srednjih šol pa z dobrim spričevalom je trgovstvu malo na razpolago, kajti takšen poskušajo šolo dovršili. Le še onega, kateri noče ali ne more študirati, določijo starši za štacunarja, dasi nemara nima niti najmanjšega veselja do tega poklica.

Če pa pomislimo, da je po deželi na razpolago mnogo nadarjenih ljudskošolskih učencev, ki zaradi siromašnosti staršev ne morejo obiskovati srednjih šol, veselje do trgovine pa imajo, bi bilo po mojem mnenju napačno, če bi se jim zabranil vstop v trgovski poklic.

Da imajo trgovske nadaljevalne šole težave s trgovskim naraščajem, je krivo predvsem to, ker se sprejemajo v uk vajenci ne glede na to, kakšno je njih šolsko spričevalo. Ker se trgovci na vse to premalo ozirajo, bi naj trgovski gremiji pri vpisovanju trgovskih vajencev kontrolirali njih spričevala, pa naj sibo ljudska ali srednješolska. Zabrani bi se naj sprejem učencev s slabimi šolskimi spričevali, bodisi, da je tale sin trgovca ali profesorja ali pa kmeta.

Vrlo odobravati moram nasvet g. Weixla, naj bi se učenec nudil tečaj v kojih se uči, kako se streže odjemalca in kako se občuje s stranko. Ne pozabilo pa bi se naj tudi na one, ki so že prošli; tudi te bi se naj navajalo k raznim takim večernim tečajem, kakor je gori omenjeni, nadalje k pevskim vajam in k učenju tujih jezikov. Predsednik pariške trgovske zbornice posebno priporoča trgovskemu svetu učenje esperantskega jezika, ki je po svetu zelo razširjen in obljublja postati svetovni pomožni, torej tudi trgovsko prometni jezik. Ta jezik je tako priprost, da

se ga more trgovsko naobražen človek naučiti v enem zimskem tečaju. Taki tečaji se prirejajo v vsakem malem mestu; podeželski interesenti pa se morejo učiti po knjigah, katere je dobili pri vsakem esperantskem društvu. Na tak način izrablja mladina svoj prosti čas v naobrazbo ter ga ne zapravlja po goslinah.

Nedavno se je na nekem občnem zboru razmotrivalo, kako bi se naj preprečila nadprodukcija trgovcev. Predlagalo se je, da bi se naj sprejemalo v uk samo vajence in ne vajenk. Tu sem nasprotnega mnenja. Če se sprejemajo v uk po možnosti vajenke, bo število naraščaja sicer islo, pač pa bo število trgovin sčasoma manjše, ker vsak pomočnik poskuša postati samostojen trgovec, medtem ko se prodajalka doslikrat prej omoži z netrговcem in vsled tega izstopi iz trgovine. Če pa se poroči s trgovcem, se družita dve trgovski moči v eno. Le redkokdaj začne prodajalka sama trgovino, pa še takrat se navadno pozneje poroči s trgovcem. Priporočam torej, da se, če le pripuščajjo okoliščine, v trgovski uk sprejemajo tudi ženske moči, češ na tak način se bo sčasoma vsaj nekoliko ublažila nadprodukcija trgovcev.

IZPREMEMBA VOZNEGA REDA.

S 1. aprilom bosta izostala na progi Velika Kaniža—Pragersko brza vlaka št. 803 in 804; zato pa bosta vozila s tem dnem na progi Velika Kaniža—Pragersko—Ljubljana—Trst nova brza vlaka št. 801, 501, 602 in št. 601, 502 in 802. Brzi vlak št. 801 bo odhajal iz Velike Kaniže ob 23'40 min. in prihajal na Pragersko ob 2. uri 28 min., odkoder bo odhajal ob 2. uri 40 min. V Ljubljano gl. k. bo prihajal ob 5. uri 14 min. in odhajal v Trst ob 5. uri 20 min., kamor bo prispeval ob 9. uri 30 min. V obratni smeri pa bo odhajal vlak št. 601 iz Trsta ob 20. uri 45 min. in prihajal v Ljubljano gl. k. ob 1. uri 23 min., odkoder bo odhajal ob 1 uri 29 min. Na Pragersko bo prihajal ob 4. uri in odhajal v Veliko Kanižo ob 4. uri 10 min., kamor bo prispeval ob 6. uri 40 minut.

Važna resolucija naših opekarnarjev.

Na zborovanju opekarnarjev ljubljanske in mariborske oblasti, ki se je vršilo dne 26. marca 1928 v Ljubljani, je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija:

»Glasom informacije s strani Zveze industrijev namerava ministrstvo obračaja povišati voznino za strešno opeko za 50%, češ, da to odgovarja razliki cen med strešno in zidno opeko.

Temu nasproti ugotavljamo, da bi bilo tako povišanje krivično že zategadelj, ker je fabrikacija zidne opeke večinoma predmet malih obratov, ki jih je v vseh delih države dovolj, tako da zidakov ni treba prevažati na velike razdalje, strešna opeka se pa izdeluje večinoma v velikih tovarnah, ki oskrbljujejo prostrana ozemlja, ter bi tu povišanje voznine šlo roko v roki z občutnim povišanjem cen strešne opeke. Posledica bi bila ta, da bi konzum strešne opeke padel v korist manj vrednih sredstev za kritje streh, predvsem cementne opeke, pločevine, lepenke itd. Ker to nasprotuje splošnim narodno-gospodarskim interesom, ker bi bilo s tem boljše blago potisnjeno v ozadje od slabšega, posebno pa interesom opekarske industrije, ki ima itak že nositi ogromna javna bremena, najodločnejše protestiramo proti nameravanemu povišku.

Če bi šlo za zaščito domače industrije pred inozemsko konkurenco, bi s tako tarifno politiko soglašali, ker pa gre za zaščito domačih trgov pred domačimi proizvodi, more ta akcija izvirati le s strani kakega podjetja ali skupine podjetij v ozemlju močnega konzuma, ki se hoče orestiti na ta način neljube konkurence s strani bolj oddaljenih krajev naše države.

Rezultati tega povišanja bi bili: podražitev strešne opeke, vsled tega manjši konzum opeke ter propadanje velikega dela domače industrije na korist posameznih, toda vplivnih tovarn. To bi privedlo do favorizirane oziroma privilegirane konkurence, ki jo mora vsakdo odločno odklanjati.

Ta politika, ki je najprej ugonobila našo prej cvetočo mlinsko industrijo in jo pahnila v strahovito krizo, teži zdaj za tem, da žrtvuje še opekarsko industrijo. Tako sistematično upropoščevanje kapitala, investiranega v industrijo, ter s tem uničevanje narodnega imetka mora postati usodno.

Zato z vso odločnostjo zastopamo stališče, da se voznina za strešno opeko pod nobenim pogojem ne sme zvišati.

Na zborovanju je bilo zastopanih 16 največjih opekarn Slovenije, kar daje resoluciji še poseben pomen. Ne dvomimo, da bo tarifni odbor, ki bo predvidoma imel o tej zadevi še sklepati, zavzel tako stališče, da bo ščitil interese visoko razvite opekarske industrije v prečanskih krajih naše države. Akcija za povišanje voznine izhaja, kakor smo informirani, s strani beogradskih opekarnarjev, ki se hočejo očividno s tem povišanjem odkrižati konkurence prečanskih krajev. Ne dvomimo, da tarifni odbor ne bo pomagal žrtvovati prečanske industrije v korist nekaterih srbijanskih tovarn ter da se bo izjavil v smislu resolucije slovenskih opekarnarjev.

Trgovske knjige in njihovo kolkovanje.

V zadnjem času opažamo, da so posamezni trgovci mnenja, da one trgovske pomožne knjige, ki se le mimogrede porabljajo za zbiranje podatkov, ki se koncem dneva prenese v druge pomožne knjige, niso zavezane taksi po 50 par za list. Zaradi tega opozarjamo vse one, ki vodijo knjige, da so takse na poslovne knjige oproščene samo knjige za kopiranje in žepne knjižice, ki jih nosijo trgovci in drugi s seboj, ne pa ostale knjige, čeprav imajo za trgovsko knjigovodstvo le podrejeni pomen. Finančna kontrola je v zadnjem času poostрила nadzorstvo glede izvajanja zakona o taksah in izvršuje občasne preglede tudi brez posebnega pooblastila generalne direkcije davkov, kakoršne predpisuje člen 43. zakona o taksah. Ob teh neupravičenih pregledih je kaznovala z občutnimi zneski par trgovcev, ki niso imeli kolkovane dnevne strace v obliki zvezka, češ, da je tudi taka le začasna straca, ki so jo našli na prodajalni mizi, zavezana taksi.

Nov uslužbenski davek.

Z dnem 1. aprila 1928. stopi v veljavo nov uslužbenski davek, ki nadomesti dosedanjí davek na ročno delo, davek na službene prejemke privatnih in davek na službene prejemke državnih nameščenecv.

Davčna dolžnost. Novemu davku so zavezani vsi službeni prejemki, napitnine itd. iz nesamostalnih zaposlenj in poklicev, dalje pokojnine, podpore, oskrbnine in druge koristi v denarni vrednosti. Predpogoj davčne dolžnosti je nesamostalnost dela, odnosno službeno razmerje, ki se kaže v tem, da se vrši duševno ali telesno delo proti odškodnini za račun in na odgovornost druge osebe (službodajalca). Doba zaposlenja nima na davčno dolžnost nikakega vpliva.

V trgovskem svetu bo se prej ali slej pojavilo vprašanje, kdaj so trgovski potniki in agenti zavezani novemu davku. V tem oziru so bili pojmi že po dosedanjih predpisih jasni in ostanejo v veljavi tudi glede novega davka. Trgovski potnik se smatra po novih predpisih za samostojnega podjetnika, ako pri trgovskih sklepih sam nosi riziko izgube in je višina njegovega zaslužka odvisna v glavnem od osebne delavnosti in torej v bistvu niso odvisni od podjetja, katero zastopajo. Ako ti pogoji niso dani, so tudi dohodki trgovskih potnikov in agentov zavezani novemu davku.

Davku niso zavezani onerozni prejemki oseb, ki so zaposlene v privatni službi, v višini dokazanih stroškov. Potni stroški ali prejemki za gotove izdatke bodo torej oproščeni davka samo, ako se gibljejo v običajni izmeri in se verodostojno dokažejo.

Nadalje niso zavezani novemu davku darila in nepogodbene nagrade ter tantijeme in dnevnice, ki jih izplačujejo podjetja svojim nameščencem, ker jih pri svojem obdačenju ne smejo odbiti od dohodkov. Iz istega razloga se ne štejejo za davku zavezane dohodke tudi neposredni davki, katere plačajo podjetja za svoje nameščence.

Davku nadalje niso zavezane tantijeme, dnevnice in druge podobne nagrade članov upravnega in nadzorstvenega odbora podjetij, ki plačujejo društveni davek, ker plačajo podjetja,

odnosno družbe od teh prejemkov itak društveni davek.

Davčne oprostitve. Uslužbenskega davka so oproščeni prejemki kmetijskih delavcev in službnikov pri kmetijskem delu kakor tudi delavcev pri postavljanju kmetijskih zgradb na kmetih, dalje dijaki glede svojega dohodka od podučevanja ne glede na višino dohodkov, dalje pa vsi dohodki, ako ne presegajo 400 Din na mesec, 100 Din na teden in 16 Din na dan. Izmera davka prostega dohodka se poviša za vsakega zakonskega otroka do 18 let, ki nima samostojnega dohodka, za 100 Din na mesec, 25 Din na teden in 4 Din na dan.

Davčni minimum: Pri preračunavanju davku zavezanega dohodka se od skupnega dohodka odbije

1. do 4000 Din mesečno 400 Din in za vsakega otroka do 18 let 100 dinarjev;
do 960 Din tedensko 120 Din in za vsakega otroka do 18 let 25 dinarjev;
do 160 Din dnevno 16 Din in za vsakega otroka do 18 let 4 Din.
2. preko 4000 do 6000 Din mesečno 200 Din in za vsakega otroka do 18 let 50 Din;
preko 960 do 1440 Din tedensko 60 Din in za vsakega otroka do 18 let 12-50 Din;
preko 160 do 240 Din dnevno 8 dinarjev in za vsakega otroka do 18 let 2 Din.

Na dohodek preko 6000 Din na mesec, 1440 Din na teden in 240 Din na dan ni dovoljen noben odbitek.

Kdor ima na več krajih službene prejemke, se mu dovoljuje odbitek samo od najvišjega dohodka, pri zakonskih pa se dovoljuje odbitek samo od možnega dohodka.

Dohodki ali deli dohodkov v naravi. Ti dohodki se ocenjujejo po denarni vrednosti, ki jo določi minister za socialno politiko po členu 22. zakona o zavarovanju delavcev. Minister za socialno politiko je to vrednost zadnjič določil z razpisom z dne 8. februarja 1923., štev. 4790.

Po tem razpisu se ocenja:

I. Popolna oskrba za odrasle:

	Din	Din	Din	Din
a) s stanovanjem s	14	84	350	4200
b) brez stanovanja z	12	72	300	3600

II. Popolna oskrba za služabništvo v obratovalnicah.

	Din	Din	Din	Din
a) s stanovanjem z	8	48	200	2400
b) brez stanovanja s	7	42	175	2100

III. Popolna oskrba za vajence.

	Din	Din	Din	Din
a) s stanovanjem s	5	30	125	1500
b) brez stanovanja s	4	24	100	1200

IV. Obleka.

	Din	Din	Din	Din
a) za odrasle z	2-50	15-	62-50	750-
b) za služabništvo v obratovalnicah z	2-50	15-	62-50	750-
c) za vajence z	1-	6-	25-	750-

V. Obutev.

	Din	Din	Din	Din
a) za odrasle z	1-50	9-	37-50	450-
b) za služabništvo z	1-50	9-	37-50	450-
c) za vajence z	0-80	4-80	20-	240-

VI. Stanovanje.

	Din	Din	Din	Din
a) 1 soba s številnikom z	1-50	9-	37-50	450-
b) 1 soba in kuhinja s	3-	18-	75-	900-
c) 2 sobe in kuhinja s	4-50	27-	112-50	1350-
d) 3 sobe in kuhinja s	6-	36-	150-	1800-

Za mesečne dohodke znaša davek:

Din	Din	Din
od 201 do 300	4-	6-
od 301 do 400	6-	9-
od 401 do 500	11-	14-
od 501 do 600	14-	17-
od 601 do 700	17-	20-
od 701 do 800	20-	23-
od 801 do 900	23-	27-
od 901 do 1000	27-	31-
od 1001 do 1100	31-	35-
od 1101 do 1200	35-	39-
od 1201 do 1300	39-	43-
od 1301 do 1400	43-	48-
od 1401 do 1500	48-	53-
od 1501 do 1600	53-	58-
od 1601 do 1700	58-	63-
od 1701 do 1800	63-	68-
od 1801 do 1900	68-	

Din	Din	Din
od 1901 do 2000	74-	
od 2001 do 2100	80-	
od 2101 do 2200	86-	
od 2201 do 2300	92-	
od 2301 do 2400	98-	
od 2401 do 2500	105-	
od 2501 do 2600	112-	
od 2601 do 2700	119-	
od 2701 do 2800	126-	
od 2801 do 2900	133-	
od 2901 do 3000	141-	
od 3001 do 3100	149-	
od 3101 do 3200	157-	
od 3201 do 3300	165-	
od 3301 do 3400	173-	
od 3401 do 3500	182-	
od 3501 do 3600	191-	
od 3601 do 3700	200-	
od 3701 do 3800	209-	
od 3801 do 3900	218-	
od 3901 do 4000	228-	
od 4001 do 4100	238-	
od 4101 do 4200	248-	
od 4201 do 4300	258-	
od 4301 do 4400	266-	
od 4401 do 4500	275-	
od 4501 do 4600	283-	
od 4601 do 4700	291-	
od 4701 do 4800	300-	
od 4801 do 4900	309-	
od 4901 do 5000	318-	

itd.

Denarna vrednost je nadalje s tem razpisom določena še za kurjavo, razsvetljavo in druge prejemke v naravi.

Izjema glede naravnih prejemkov velja za hišne služabnike (posle). Pri teh se ne vračuna v dohodek vrednost stanovanja in hrane, zato pa se ne dovoljuje odbitek od dohodka v denarju. Tako bodo plačevali posli davek od svojega zaslužka v denarju ne glede na višino dohodka.

Davčna izmera: Davek znaša za tedenski dohodek zmanjšan za odbitek:

Din	Din	Din
od 49 do 72	1-	1-50
od 73 do 96	2-	
od 97 do 120	2-50	
od 121 do 145	3-	
od 146 do 168	4-	
od 169 do 192	4-50	
od 193 do 216	5-50	
od 217 do 240	6-50	
od 241 do 264	7-50	
od 265 do 288	8-50	
od 289 do 312	9-50	
od 313 do 336	10-50	
od 337 do 360	11-50	
od 361 do 384	12-50	
od 385 do 408	14-	
od 409 do 432	15-	
od 433 do 456	16-	
od 457 do 480	18-	
od 481 do 504	19-	
od 505 do 528	20-50	
od 529 do 552	22-	
od 553 do 576	23-50	
od 577 do 600	25-	

itd.

Dohodki in koristi, ki se slučajno pojavljajo in ki niso določeni s stalno, letno, mesečno, tedensko ali dnevnimi vsoto. Od teh dohodkov (na primer: nagrade, tantieme, provizije, dnevnice itd.) se odmeri davek vsakokrat ob izplačilu na vsak poseben znesek dohodka, odnosno na denarno vrednost koristi, brez odbitka. Davek znaša od dohodka:

Din	Din	Din
do 1.000	4%	
preko 1.000 do 2.000	5%	
preko 2.000 do 3.000	6%	
preko 3.000 do 4.000	7%	
preko 4.000 do 5.000	8%	
preko 5.000 do 6.000	9%	
preko 6.000 do 8.000	10%	
preko 8.000 do 10.000	11%	
preko 10.000 do 12.000	12%	
preko 12.000 do 15.000	13%	
preko 15.000 do 18.000	14%	
preko 18.000 do 25.000	15%	
preko 25.000 do 50.000	16%	
preko 50.000 do 100.000	17%	
preko 100.000	18%	

Samoupravne doklade. Na davek od službenih prejemkov se ne smejo nalagati nobene samoupravne doklade do 4000 Din mesečno ali 960 Din tedensko po odračunanju odbitkov. Davek od prejemkov preko teh dohodkov in od slučajnih prejemkov pa je v vsakem primeru zavezan samoupravnim dokladom.

(Dalje prihodnjič.)

NEPOSREDNI DAVKI V LETU 1927.

V letu 1927 je naša država pobrala Din 1.705.524.383-85 neposrednih davkov. Na posamezne pokrajine se plačilo razdeli sledeče: Hrvatska in Slavonija Din 355.136.302-20, Bosna in Hercegovina Din 219.063.120-30, Vojvodina 412 milijonov 428.837-06 Din, Slovenija 227 milijonov 825.911-01 Din, Dalmacija 52 milijonov 889.152-60 Din, Srbija in Crna gora 438.180.960-08 Din. Slovenija je prispevala k skupni vsoti preko 13-3%, kar dokazuje, da je z davki še vedno preobremenjena, ker tak odstotek ne vstreza njeni gospodarski moči napram gospodarski moči drugih delov naše države. Neenakomernost davčne obremenitve v tem pogledu kaže najbolj donos davka na poslovni promet, ki je že všteti v gornje vsote. Tega davka se je pobralo v l. 1927 Din 185.373.144-75 in sicer v Hrvatski in Slavoniji Din 48.597.118-91, v Bosni in Hercegovini 21.712.767 Din 39 par, v Vojvodini Din 33.475.593-64, v Sloveniji Din 42.388.629-31, v Dalmaciji Din 5.256.608-74 in v Srbiji 33 milijonov 942.426 Din 66 par. Plačali smo torej v Sloveniji tudi tega davka preko petine, dasiravno je davek enak za vso državo. Ta neenakomernost nam jemlje upanje, da bo izenačeni davčni zakon kaj prida pripomogel k enakomerni davčni obremenitvi.

Dr. Rudolf Andrejka:

Društveno pravo v Sloveniji.

Mala četvorka, 238 strani. Samozaložba. Cena 50 Din.

Čitatelji našega lista se še gotovo spominjajo vrste razprav, ki jih je priobčeval g. dr. R. Andrejka lani v podlistku »Trgovskega lista« pod naslovom: Oris društvenega prava v Sloveniji.

Sedaj je avtor, naš znani strokovnjak na tem polju, izdal knjigo, ki sloni na teh člankih, čeprav je samo majhen del izmed njih doslovno ponatisnjenih, tako posebno zadnji del, ki govori o prenehanju društva. Sicer pa se knjiga predstavlja v popolnoma novi, sistematsko predelani obliki. Dodano ji je še — prvič v pravi slovenščini — besedilo društvenega zakona z l. 1867 in takozvanega društvenega patenta iz l. 1852 (dobrega prevoda tega zakona doslej pri nas sploh še ni bilo najti), nadalje pa tudi besedilo srbskega društvenega in zborovalnega zakona.

Knjiga podaja v prvem delu pojem društva, razvojne smeri našega društvenega prava do danes, subjektivne omejitve pravice združevanja, izvzete združitve in tajna društva; v drugem delu obravnava početek, ustroj in pravila društva, podružnice, društvene zveze in društvena zborovanja ter prehaja v 3. delu na prenehanje društva, na njega prostovoljni razhod ali neprostovoljni oblastveni razpust.

Na koncu podaja avtor svoje misli in predloge o prenosu in izenačenju društvenega prava; v tem pogledu je zanimiv načrt, ki ga je predložila pred leti pokrajinska uprava za Slovenijo ministrstvu za notranja dela in ki je v celoti ponatisnjen.

Slovenija šteje nad 4000 delujočih društev, ne všteti podružnic. V društvenem življenju se pogostoma porajajo pravna vprašanja, bodisi ob ustanovitvi, ali ob prenosu, ob prepirih na zborih itd. Knjiga dr. Andrejke, ki je bil dolga leta društveni referent pri velikem županu, podaja v lepem in jasnem slogu za vsakogar umljivo vsa potrebna pojasnila v tem pogledu. Le dober poznavalec snovi zasledi čestokrat v navidezno lahki obliki podane in predelane posnetke razsodb upravnih in najvišjih sodišč ter posledke njegove splošne znanstvene poglobitve.

Knjiga je bila sila potrebna; doslej nismo imeli ničesar podobnega; nje vrtila je tudi v tem, da podaja vse zakonite predpise, ki so bili izdani po ujedinenju in sicer predelane, tako da tudi praktik takoj vé, kaj velja še od prejšnjih zakonov in kaj ne. To lepo znanstveno delo bo zelo v prid našim društvom, a tudi našim uradom, odvetnikom in učeči se mladini. Priporočamo je najtopleje. L.

Delovanje Zbornice TOI.

(Iz poročila, ki ga je podal predsednik Zbornice TOI g. Ivan Jelačin ml. v plenarni seji 15. t. m.)

(Konec.)

Obrtno-politične zadeve.

Delovanje zbornice v obrtnopravnem oziru se je v zadnjem času zelo pomnožilo. Vedno bolj otežen boj za obstoj, poostrena konkurenca in nove oblike obratovanja so izzvale mnogo interesnih kolizij in sporov glede razmejitve posameznih obrtov. Tudi se je v praksi pokazala potreba, da se razni predpisi in pravilniki prilagodijo izpremenjenim dejanskim razmeram. Določbe obrtnega reda se v raznih oblikah in primerih izigravajo in šušmarstvo se pojavlja v nezmanjšanem obsegu. Zbornično delovanje je bilo z ozirom na tak položaj pred vsem intervencionističnega značaja, da zaščiti prizadete interese.

Pritožbe proti šušmarstvu so dale zbornici povod, da je ponovno posredovala pri obrtnih oblastvih radi konkretnih primerov kršitve obrtnih predpisov. Med drugim je opozorila na ustanavljanje fingiranih podružnic in sklepanje navideznih učnih razmerij, s katerimi se skuša prikrievati neupravičeno izvrševanje na usposobljenost vezanih trgovskih in rokodelskih obrtov.

Podeljevanje omejenih stavbnih koncesij v ljubljanski oblasti je zavze-lo tolik obseg, da je bila zbornica prisiljena posredovati proti temu pri velikem županu. Ta je izdal okrožnico vsem podrejenim obrtnim oblastvom, v kateri so se v glavnem vpoštevale zahteve in predlogi zbornice in stavbnega obrtništva.

Da se uredi delokrog zidarskih, tesarskih in kamnoseških mojstrov, je zbornica izvedla obširno pismeno anketo ter bo na podlagi zbranega gradiva stavila velikemu županu konkretne predloge. Na poziv velikega župana je zbornica podala svoje mnenje glede obravnavanja načrtov in opisov o priliki odobritvenega postopanja za obrtne in industrijske strojne naprave. Opozarjala je na potrebo, da se v interesu uspešnega razvoja obrta in industrije postopa napram podjetnikom čim obzirneje ter ne jemlje strojnemu in elektrotehničnemu obrtništvu pravic do izdelovanja načrtov.

Sedanji pravilnik o dimnikarskem obrtu, ki deloma nasprotuje celo določbam obrtnega reda, uvaja glede razoniranja predpise, ki ne ustrezajo povsem našim razmeram. Da se temu odpomore, je zbornica v sporazumu z Zadrujo dimnikarjev v Ljubljani stavila velikemu županu ljubljanske oblasti predloge za izpremembo požarnopolicijskega reda.

Ministrstvu trgovine in industrije je zbornica podala svoje mnenje glede ustanovitve redne preizkuševalne komisije za invalide pri Uradu za pospeševanje obrta. Tako se bo vojnim invalidom dala prilika, da si pridobe potrebna usposobljenostna dokazila za nastop obrta na način, ki bo ustrezal tudi zahtevam obrtništva.

Mnogo pritožb je izzvalo v zadnjih letih zaposlovanje preštevilnih vajencev, katerega posledica je nadprodukcija in slaba vzgoja naraščaja. Na predlog Zbornice je veliki župan v Mariboru določil smernice za število vajencev, ki jih sme imeti posamezni trgovec ali obrtnik. V primeru konkretne pritožbe neke zadruge na ministrstvo trgovine in industrije je zbornica podala svoje načelno mnenje. Upati je, da se to važno vprašanje reši v zmislu zborničnih predlogov. Razvoj brivskega, frizerskega in lasuljarskega obrta je ustvaril potrebo, da se preurede določila o usposobljenostnem dokazu za te stroke. Vseled splošne želje brivskega obrtništva zbira zbornica gradivo za predloge pristojni oblasti.

Obrtnim oblastim je zbornica podala izjave o obsegu obrtnih pravic odnosno o obrtnem značaju gotovih opravil, v pekovski obrti, pri izdelovanju cementne opeke, glede steklarskega obrta in trgovine s steklom, tesarskega in mizarskega obrta, izdelo-

vanja čolnov, mehaniškega obrta, obdelovanja in rezanja lesa za trgovino po lesnih trgovih ter strojenja kosmatih kož. Nadalje je rešila 35 dispennih in koncesijskih prošelj, 9 prošelj za dovolitev novih sejmov odnosno odobritev sejmskih pristojbin.

Zadružna organizacija zaznamuje v prošlem četrtletju prirastek dveh gostinčarskih zadrug v ljubljanski oblasti, v mariborski oblasti pa ustanovitve oblasti zadrug sodarjev v Mariboru ter Zadrugo pekov v Ptuj. Ustanavlja se nadalje Zadruga stavbenikov v Mariboru. Več zadrug je prosilo za razširjenje svojega teritorialnega okoliša. Zbornica se je pri tozadevnih izjavah držala načela, naj se ustanavljanje oblastnih zadrug in razširjenje teritorialnega okoliša dovoljuje le v izjemnih primerih.

Glede preizkuševalnih komisij pri zadrugah je dala zbornica svojo izjavo v šestih primerih, od teh eno, ki se je nanašala na preizkuševalno komisijo za mojstre pri Zadrugi krojačev v Ljubljani.

Število prijav rokodelskih in producijskih obrtov je znašalo v zadnjem četrtletju 1927. leta 597, dočim je bilo odjav le 269, tako, da znaša prirastek 328 obrtov in je torej neprimerno močnejši kot pri trgovini. Največji je porast pri šiviljah (73 obratov) nato sledijo čevljarji (53 obratov), krojači (20 obratov) in strojno pletenje (19 obratov), ki se posebno razvija po predmestjih, pa tudi po deželi, nadalje kovačev (17 obratov) ter prevažanje potnikov z avtomobili (15 obratov). Izpembe pri ostalih panogah obrtov so popolnoma normalne.

Obrtno šolstvo.

Ministrstvo trgovine in industrije je izdelalo načrta dveh važnih pravilnikov in sicer pravilnika za obrtno-nadaljevalne šole in pravilnika za tehnične srednje šole. Zbornica glede teh pravilnikov ni bila vprašana za mnenje, dasi sta baš za naše prilike za vzgojo obrtnega in industrijskega naraščaja izredno važnega pomena. Prvi načrt je za naše razmere povsem nesprejemljiv in je zato zbornica ob priliki tozadavne konference pri ljubljanskem velikem županu podala odklonilno izjavo. Tudi pravilnik za srednje tehnične šole ne ustreza našim potrebam in bi njegovo uveljavljanje lahko povzročilo veliko škodo, ker bi se z njo menjalo ustrojstvo in učni program naše tehnične srednje šole, ki pokazuje v svojem dosedanjem delu izborne uspehe. Zbornica je svoje pomisleke proti pravilniku dostavila ministrstvu trgovine in industrije.

V zmislu predloga, ki je bil podan na zadnji plenarni seji, je zbornica otvorila anketo glede ureditve financ in ustrojstva obrtno nadaljevalnega šolstva, o katerem je bilo na večerajšnji seji obrtnega odseka podano podrobno poročilo. O pospeševanju obrti, katerim posveča zbornica posebno pažnjo, bo podano na današnji seji še posebno poročilo.

Statistika zborničnega poslovanja.

V dob od 15. decembra 1927 do 10. marca 1928 je prejela zbornica 3926 dopisov in odposlala 6989 dopisov. Nadalje je zbornica izdala 201 uvozno potrdilo, 696 izvornih izpričeval, 64 izpričeval o dobavni zmoglosti ter 65 raznih drugih potrdil.

Zbornica se je udeležila nadalje 6 anket odnosno konferenc v Beogradu ter sklicala sama 5 anket. Nadalje so se zbornični delegati udeležili raznih gospodarskih posvetovanj, ki so jih sklicale gospodarske organizacije, tako sirarske ankete na Jesenicah, ankete glede centralizacije državnih dobav in konference o bolniškem zavarovanju v Zagrebu in posvetovanja interesentov glede izjednačenja direktnih davkov v Mariboru ter o signiranju hmelja v Celju in končno mnogobrojnih občnih zborov in drugih gospodarsko važnih prireditelj in podala na njih poročila.

Kakor vidite je kratka doba zadnjega trimesečja zahtevala intenzivnega dela ter je zbornica porabila vsako priliko, da zaščiti interese in utemeljene zahteve naših gospodarskih krogov.

DRUŠTVO TRGOVSKIH POTNIKOV IN ZASTOPNIKOV ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

je imelo 18. t. m. četrti redni občni zbor, kateri je pokazal, da vlada v vrstah članov zanimanje za svojo stanovsko organizacijo in da je njeno delo v korist kakor članstva, tako tudi trgovine sploh. Društvo skuša z vsemi silami doseči svoje cilje. Predvsem dela društvo na tem, da izvršujejo v trgovini tako važen poklic trgovskega potnika in zastopnika le kvalificirane osebe, to so take, katere so se trgovine učile in jo poznajo iz lastnega življenja. V poklic potnika se vrinjajo razne osebe, ki se v svojem prvotnem poklicu ne morejo udeleževati ali vsled svoje nesposobnosti ali iz drugih vzrokov. Nekvalificiran potnik ne služi koristim trgovine in svojega odjemalca, ampak večinoma gledajo taki na to, da zaslužijo provizijo, vseeno kako, samo da jo zaslužijo, po znanem židovskem navodilu: Mache Geld, mein Sohn, ehrlich, wenn du kannst, aber mache Geld. Društvo hoče čuvati stanovsko čast in pospeševati stanovske koristi. Neumorno in na vse dopustne načine se trudi društvo, da bi doseglo za trgovske potnike in zastopnike tiste ugodnosti pri prometnih napravah, kakor so jih imeli pred vojno na našem ozemlju in kakor jih imajo trgovski potniki v vseh kulturnih državah, kjer pospešujejo in cenijo trgovino. Le v naši državi doslej še ni bilo mogoče doseči takih olajšav. Društvo se pa nadeja, da bode to doseglo vsekakor po komercializaciji železnice. Omeniti je, da je Jadranska plovdba že dovolila ugodnosti članom društva. Tozadevna pojasnila dobe člani v društveni pisarni, ki se nahaja sedaj na Gosposvetski cesti pri tajniku g. Bratovžu.

Člani so zavarovani zoper nezgode in žalostni slučajji so dokazali, kako potrebno in umestno je tako zavarovanje. Preostalim družinam ponesrečenih tovarišev so se izplačale zavarovalnine po Din 50.000.—, ko bi sicer te družine ostale brez vsakih sredstev.

ITALIJANSKO - MADŽARSKA TRGOVINSKA POGAJANJA SE BODO V KRATKEM NADALJEVALA.

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Italijo in Madžarsko so bila sredi meseca decembra prekinjena. Kasneje so se sicer obnovila, a le za nekoliko dni. Tako italijanskim kot madžarskim delegatom so bile namreč medtem naložene druge naloge, tako da jim bo mogoče nadaljevati pogajanja šele tekom meseca aprila. Kot izgleda, se bodo takrat uredila še vsa vprašanja, glede katerih še ni bil dosežen sporazum.

Ljubljanska borza.

Tečaj 26. marca 1928	Povpraševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h gold. . .	—	22.905
Berlin 1 M	13.575	13.605
Bruselj 1 belga	—	7.9267
Budimpešta 1 pengő	—	9.9331
Carib 100 fr.	1093.50	1096.50
Dunaj 1 šilling	7.985	8.015
London 1 funt	277.14	277.94
Newyork 1 dolar	56.755	56.955
Pariz 100 fr	—	223.92
Praga 100 kron	168.10	168.90
Trat 100 lir	299.25	301.25

Trgovina.

O sladkorju v Argentini. Argentina se je omejila doslej izključno le na produkcijo trstnega sladkorja; sedaj je začela gojiti tudi sladkorno peso. Že lani so začeli graditi prvo sladkornoposno tovarno, koje opravo so naročili pri Škodovem podjetju na Češkem. Ta tovarna, koje dnevna predelava bo znašala 10.000 met. stotov, bo otvorila svojo prvo kampanjo v letu 1928/29. Sedaj pričnejo z gradbo treh drugih tovarn, opremo bo zopet dobavil Škoda.

Velika insolvenca. Že 77 let obstoječa dunajska kovinska tvrdka g. Winwarther je zašla v plačilne težkoče in bo zaprosila za otvoritev sodnega poravnalnega postopanja. Pasiva navajajo s 3.500.000 šilingi. Ponujajo 50 odstotkov. Največji upnik je Švicarska Ljudska banka (Schweizerische Volksbank), nato pridejo z velikimi zahtevami razne

Društvo je zastopano po svojem predsedniku v odboru trgovskega dobredelnega društva »Pomoč«. Vsem trgovskim potnikom in zastopnikom se toplo priporoča, da niso samo sami člani tega koristnega društva, ampak tudi agitirajo med trgovstvom, da bo društvo štel med svoje člane vse pripadnike trgovskega stanu.

Odslej bo tudi društvena poslovalnica služb delovala v večji meri ter bo svoje objave priobčevala v »Trgovskem listu«, katerega naj člani širijo in priporočajo med trgovstvom.

Predsednik društva, g. Seljak, je sporočil željo staroste trgovskih potnikov, g. Schiffererja, kateri leži sedaj težko bolan v bolnici, da bi društvo osnovalo podporni sklad za onemogle in potrebne člane društva. Občni zbor je naročil odboru, da razmislija in obravnava nasvet g. Schiffererja.

Društvo se bo zopet obrnilo na hotelirje, da bi dovolili organiziranim trgovskim potnikom ugodnosti v cenah za sobe in hrano, kakor so to dovoljevali že pred vojno in razni hotelirji dovoljujejo tudi danes.

Izvoljen je bil z vsklikom za predsednika dosedanjji predsednik g. Seljak, kakor tudi na novo prejšnji odbor.

Med slučajnostmi so razni udeleženci sprožili marsikatero dobro misel in stavili koristne nasvete, o katerih bo razpravljalo društveni odbor.

Trgovski potniki in zastopniki, ki še niste člani društva, pa vendar imate mnogo besed o delovanju društva, kot nečlani govorite, kaj bi naj društvo storilo in kako delovalo, se vabite, da pristopite k društvu. Kot članom Vam je dana možnost, da uveljavljate svoje nasvete in predloge. Stanovska dolžnost je itak vsakega trgovskega potnika in zastopnika, da je član svojega stanovskega društva.

nemške kovinske tvrdke. Insolvenca je posledica kreditnih omejitev in odpoševb upnikov. Tvrdka ima 1 tovarno svinca in 2 pocinkarni.

Nemško pivo. Leta 1926 so eksportirali iz Nemčije za 28.300.000 mark piva, leta 1927 pa za 31.200.000 mark. V zadnjem predvojnem letu 1913 je dosegel izvoz vrednost 32.500.000 mark, torej se je glede vrednosti lanske izvoz predvojnemu že prav močno približal. Glede množine pa predvojna višina še ni dosežena. Nekako polovica vsega nemškega eksporta piva gre v Indijo in na Kitajsko.

Denarstvo.

Definitivna oficijelna lista izžrebanih dobitkov loterijske 2 1/2 % državne rente za vojno škodo na 4. žrebanju je zborničnim interesentom na vpogled ob običajnih uradnih urah v zbornični pisarni.

Hranilnice v Češkoslovaški 1926. Češkoslovaški Statistični urad priobčuje podatke o hranilnicah l. 1926, ličoč se 375 zavodov; 2 ništa v regulativu, ostale so. Od 373 hranilnic je bilo 196 čeških, 164 nemških, 8 slovaških in 5 jezikovno mešanih. Na koncu leta 1926 je bilo 12.161 milijonov Kč vloženih na knjižice, 782 milijonov na tekoči račun. Rezervni zakladi skupaj s penzijskim zakladom so znašali 491.5 milijonov Kč. Posojil so dali 6837 milijonov, med njimi 3378 milijonov hipotekarnih in 2192 milijonov Kč komunalnih posojil. Bilančna svota je znašala 14.724 milijonov, skupni dobiček 151.3 milijonov, zguba 16.6 milijonov. Bilančna vrednost vrednostnih listin, nahajajočih se v posesti vseh hranilnic, je bila 3977 milijonov Kč; med njimi je bilo samo še 84 milijonov vojnege posojila. Največ je bilo češkoslovaških državnih posojil, in sicer za 3419 milijonov Kč.

Industrija.

United Steel Corporation. Letni zaključek ameriške zveze jekla izkazuje za lansko leto promet 1.310.393.000 dolarjev napram 1.508.076.000 dolarjem v letu 1926. Torej je bil lanski promet dosti manjši kot predlanski. Po odbitku vseh obratovanih itd. svot znašajo skupni dohodki 172.315.000 dolarjev, l. 1926 so znašali 207.345.000 dolarjev. Čisti do-

hodki so padli od 134.838.000 dolarjev v letu 1926 na 105.418.000 dolarjev v letu 1927. Na osnovne delnice pride 49 milijonov 814.000 dolarjev dividende; lani 35.581.000.

Carina.

Znižanje izvoznih carin v Rumuniji. Zbornica za TOI opozarja vse interese, da je državna gospodarska komisija v Bukarešti znižala izvozne carinske takse za sledeče predmete: Usnje od 4 na 2 leja po kg, obutev iz usnja od 1 na 0.50 leja. Izdelki iz kože od 3.— na 1.5 leja na 1 kg; olje za kompresorje od 8.000 na 300 lejev od vagona, olje od katrana, črnega premoga od 500 na 300 lejev od vagona, volneni šifoni od 10.000 na 5.000 lejev od vagona, črni kavijar od 165 na 50 lejev za 1 kg, sezamovo olje od 20.000 na 4.000 lejev za vagon; slad od 3.200 na 2.400 lejev za vagon, pecivo iz moke od 3.200 na 2.000 lejev za vagon, lepilo iz moke, krompirja, žita za obutev od 5.000 na 2.400 lejev za vagon, ječmen debeli od 4.000 na 2.800 lejev za vagon, ječmen olušen od 3.200 na 2.500 lejev za vagon, ajda od 14.000 na 4.000 lejev za vagon, očiščeno in olupljeno sezamovo seme od 8.000 na 3.500 lejev za vagon, seme od solnčne rože od 6.200 na 5.000 lejev. Nadalje je tudi dovoljen izvoz vseh vrst konj. Izvozna taksa je znižana od 5.000 na 3.000 lejev, za konje za klanje pa od 1.000 lejev na 500.

Davki in takse.

Zakon i pravilnik za službenički prerez. Zakonska določila in pravilnik o novem uslužbenskem davku, ki stopi v veljavo že dne 1. aprila t. l., je zbral inspektor ministrstva financ g. D. G. Begović v posebni brošuri, v kateri so določila zakona natisnjeni v cirilici, določila pravilnika pa v latinici. Brošuro, ki je opremljena tudi z avtentično interpretacijo in praktičnimi primeri, vsem interesentom toplo priporočamo. Knjiga stane 20 Din in se dobiva pri g. Janu, blagajniku društva davčnih uradnikov v Ljubljani (davčni urad Ljubljana-mesto, Vodnikov trg 5).

Promet.

Velikanska telegrafska družba. — »World« poroča o dogovoru glede spojitve največjih telegrafskih in telefonskih družb. Ameriška International Telegraph and Telephone Co. je prevzela družbo Makay, ki je v zvezi s 5000 ameriškiimi poštami in brzojavnimi družbami. Novo ustanovljeno podjetje razpolaga z glavnico 225 milijonov dolarjev in bo napravilo omrežje, raztezajoče se po Kanadi, U. S. A., Mehiki, Kubi, Srednji Ameriki in Argentini.

RAZNO.

Avstrijska živinoreja. Nižjeavstrijska poljedelska zbornica je dokazala, kaj se da v živinoreji v kratkem času doseči. Priredila je razstavo 268 goved in so bili to pravi vzorci. Veliko je bilo zanimanje za majhna tirolska in vorarlberska goveda, ki dajo na dan po 18 litrov mleka. Avstrija krije že sedaj lahko 50 odstotkov svoje potrebe mesa in upajo, da bodo mogli kriti v desetih letih vso domačo potrebo sami. To tembolj, ker je 20% avstrijske goveje živine pripravnih za pitanje. Pri imenovanih 268 govedih znaša povprečna teža 800 kg, najvišja 1200 kg, kar je rekord za Srednjo Evropo.

Drobne vesti. Računski zaključek italijanskega zakladnega urada pravi, da se je zaključil italijanski proračun s prejšnjim 104 milijone lir (dohodki 12.7 milijard, izdatki 12.6 milijard. — Ves notranji dolg Italije znaša 86.5 milijard lir, oblok bankovcev pa 17.3 milijard. — V upravni svet banke Anglo-International je bil poklican O. Niemeyer, ki si je kot član finančnega odbora pri Zvezi narodov pridobil globok vpogled v razmere Srednje Evrope. — Znani angleški koncern Vickers zaznamuje za leto 1927 čisti dobiček 993.000 funtov (leta 1926 je znašal 430.000 funtov). Dividenda bo 8-odstotna. Izredno ugodni zaključek je posledica fuzije koncerna Vickers z Vickers Armstrong, s čimer sta združeni največji dve angleški orožarni. — Trgovska bilanca Poljske v februarju je bila izredno neugodna; uvoz je znašal 270 milijonov zlatov, izvoz pa 198 milijonov; pasivni saldo je z 72 milijoni dosli večji kot v januarju, ko je znašal 53

milijonov. — Upravni svet parobrodne družbe Cunard je predlagal izplačilo 7½-odstotne dividende. — **Agrarna banka v Pragi** je imela v preteklem letu čistega dobička 3.385.000 Kč, dividenda je 6-odstotna ali 24 Kč. — **Novi bolgarski državni proračun** bo znašal 6 milijard in 750 milijonov levov. — **Avstrijski uvoz** v februarju je bil vreden 265 milijonov šilingov, izvoz 204 mil. Prirastek uvoza napram januarju je znašal 20 mil. šilingov, prirastek izvoza 57½ mil., tako da se je skupna **trgovina** izdalno dvignila. Jugoslavija je prodala v februarju v Avstrijo za 10 milijonov 100.000 šilingov blaga, kupila pa je za 14.200.000 šilingov. — **Na račun Poljske banke** je bilo kupljenih v Ameriki zopet 10 milijonov dolarjev zlata. — **Sovjetska vlada** je dovolila neomejen izvoz **bančnih čekov**, ki so izstavljeni v sovjetski vrednosti. Prepovedan je pa izvoz bankovcev in sovjetskega kovanega denarja.

Po svetu. — **Občni zbor Splošne Zadrugne banke v Pragi** je sklenil, da bo razdelil od čistega dobička 1.010.000 Kč osem odstotno dividendo ali 16 Kč. Rezerve banke so dosegle višino 3.272.000 Kč, kar odgovarja 65 odstotkom delniške glavnice. — **S pasivi 400.000 pengö** je postala insolventna stara veletrgovina s prejo A. Stampfer v Budimpešti. Za insolventno se je izjavila ena največjih ogrskih manufakturnih tvrdk, M. Kirschner v Veliki Kaniži; aktiva 190 tisoč, pasiva 356.000 pengö. — V Leipzigu so se pričela pogajanja med češkoslovaškimi in nemškimi tovarnami kaolina, ki imajo za namen ureditev prodaje. — **Prva plzenska pivovarna** je imela lani 1.208.000 Kč čistega dobička in bo izplačala dividendo 100 Kč (lani 120 Kč za 16 mesecev) ali 33½%. Stabilizacijski dobiček znaša 16.200.000 Kč in ga bodo dali v stabilizacijsko rezervo. — Govori se, da bodo **ogrske banke** svoje glavnice zvišale, s čimer bi bile usposobljene, da zopet prevzamejo finančno vodstvo v bližnjem orientu. — **Bolgarska vlada** namerava zvišati uvozno carino na **bombaževu prejo** od 6 na 20% vrednosti. — Iz New-Yorka prihaja poročilo, da se pogovarja tam o spremembi **Dawesovega načrta** v takem obsegu, da bi se nemška reparacijska vsota znižala za 70 odstotkov in bi jo torej Nemčija v par letih lahko plačala. Pravijo, da bo to vprašanje prišlo v Ameriki na dnevni red takoj po izvršenih volitvah. — Na Češkem se je otvorilo poravnalno postopanje proti **tvrdki čipk Fuchs, Meindl in Horn**, ki obstoji že 50 let. Pasiva znašajo 5 milijonov Kč in so prizadete v prvi vrsti češkoslovaške in francoske tvrdke. — **Vsota hranilnih vlog** pri 13 budimpeških velebankah in pri poštini hranilnici se je dvignila v februarju od 382,6 na 394,3 mil. pengö in je dosegla s tem 39,3 odstotkov stanja od 31. dec. 1913. Stanje tekočih računov je pa padlo od 692,9 na 667,7 milijonov pengö, to je na 78% stanja od 31. dec. 1913. — **Hrvaškoslovaška sladkorna tovarna d. d. v Osijeku** bo izplačala za kampanjsko leto 1927/28 dividendo 28 Din (lani 20 Din). — **Vži-**

galična d. d. Drava v Osijeku bo razdelila gratisdelnice v razmerju: 1 nova na dve stari. Za 1 novo delnico je treba plačati stroškovni donesek 1 Din, sicer se pa razdelijo nove delnice popolnoma zastonj. Dosedanja glavnica družbe znaša 7.500.000 Din, razdeljena v 150.000 delnic po 50 Din. Zadnja dividenda je znašala 20 Din. — **Nemška državna banka** je kupila v preteklem tednu v Ameriki za 21 milijonov mark zlata po ugodnih pogojih. — Na borzi v **Bukarešti** je v zadnjem času trajna hausse. Listine Narodne banke so v enem samem dnevu poskočile od 6500 na 8000 lejev. Tudi inozemstvo zelo veliko kupuje, v prvi vrsti industrijske in petrolejske vrednote. — **Sladkorna zveza Britanske države** je stavila zahtevo po odpravi **uvozne carine na kolonialni sladkor**. S tem računijo na velik dvig kolonialne sladkorne produkcije in na uvoz 1 milijona ton kolonialnega sladkorja namesto sedanjih 500.000 ton. — **Bodoči pridelek na Ogrskem** ne kaže dobro. — Čehi so v velikih skrbih, ker so začele ogrske zaloge in časnikaška podjetja kupovati rotacijski papir na Norveškem; **norveški rotacijski papir** pride v Budimpešto za 500 pengö pri vagonu ceneje kot papir, ki ga daje češkoslovaško-avstrijski kartel. Čehi in Avstrijci bodo morali na vsak način s cenami dol. Norvežani iščejo novih prodajnih trgov, ker so izgubili angleški trg; angleška časnikaška podjetja so nakupila papirne tovarne v Kanadi in dobivajo od tam rotacijski papir po nizki ceni.

Brzjavno prenešene slike. Med tem, ko obstojajo pri nas samo še le nejasni pojmi o velepomembnem napredku v brzjavni tehniki, se poslužujejo naši severni sosedje že skoraj pol leta važne iznajdbe brzjavnega prenosa slik v splošnem prometu. Od 1. decembra 1927 je otvorena prva brzjavna proga med Dunajem in Berlinom, ki služi občinstvu za brzjavno reprodukcijo slik vseh vrst in sicer se dajo na tej črtili prenesti risbe, rokopisi, tlesnopisi, posnetki vseh vrst, pozitivno in negativno. Omenjeni progi sledijo v kratkem še druge mednarodne zveze, ker se je že splošno pojavilo prav živahno zanimanje za to izvanredno koristno prometno sredstvo. Osobito v trgovskih, tehničnih, znanstvenih in kriminalističnih zadevah se slični brzjavni jako dobro obnese. V prometno - tehničnem oziru pomeni ta nova iznajdba ogromen napredek, prisojena mu je še obširna naloga v dopolnitvi mednarodnih zvez, ki se še danes začrtati ne da. Dočakali smo še nedavno v bujni fantaziji zamišljeno fototelegrafijo, kmalu doživimo telekinematografijo, od te nas potem še en korak loči od daljnovidja. Temeljini za to svoječasno utopijo so že položeni; da se ideja uresniči, bo naloga bodočim znanstvenim raziskovanjem in poskusom. Iz prenosa slik bo treba razviti samo še problem reprodukcije prostorninskih dogodkov v trenutku na daljavo. Ideja sličnega brzjava je nastala že ob iznajdbi telegrafije sploh, kajli nepopolnost Morsejevih znakov v brzjavnem občevanju je vedno občutno

omejevala promet; ni čuda, da so se znanstveniki že davno bavili s vprašanjem prenosa izvirnikov po brzjavu. V nepojemajoči vnemi je delalo na tej rešitvi že nešteto učenjakov, ki so sicer imeli prav čedne uspehe, ampak prečemu problemu do živega ni prišel do dancs še nikdo. Pred nekakimi sedemdesetimi leti se je lotil Bakewell »daljnopisa«; uporabljal je Davis'ov izum elektrotehnične razkrojilne »golovih snovi«; stvar je bila jako duhovito zamišljena, poskusi so se kolikor koliko posrečili, ampak za splošno uporabo iznajdba ni zadostovala. Bakerwellove slike so pred nekaj desetletji bile prve podlage za nadaljnje preiskave, posnetki so bili še prav pomanjkljivi, priprave oddaje in prejeme postaje jako komplicirane, procedura razmeroma prepočasna. Iz fotografije ustvariti porabno občevalno sredstvo, je bilo pridržano v tej stroki svetovni sloves uživajočemu znanstveniku profesorju Korn-u. Predvsem se je njemu posrečilo izvanredno skrbno poslovalno proceduro ter odstraniti razne ovirajoče komplikacije. Do jedra pa sta prišla problemu šele profesorja Karolus in dr. Schröter leta 1926, ki sta brezhibno rešila vprašanje prenosa popolnoma jasnih in ločnih posnetkov ter ob enem dosegla neverjetno brzino toka, da se vrši reprodukcija površine 100 kvadratnih centimetrov v nekaj manj nego 1/10 sekunde. Človeško oko sploh ne opazi posamezne faze prenosa, ampak zagleda takoj popolno sliko. Brzjavni slični promet med Dunajem in Berlinom se vrši na navadnem daljnovidu, mogoče pa je promet vzdrževati tudi brezžičnim putem, poslužujoč se kratkih valov. Prenešana slika je popoloma točna kopija izvirnika. Seveda so posnetki samo enobarvni, to se pravi črni na beli podlagi, med tem ko je izvirnik lahko večbarven. Priporočilo se mešanje barv na izvirniku opustiti, posebno če niso kontrasti precej izraziti. Ko se slična telegrafija enkrat v splošnem prometu uveljavi, se obetajo tej stroki nedogledne prilike izkoriščanja; pomislimo samo na brzjavni prenos rokopisov, pisem, risb itd. Celokupni promet se oživi, zločinstvo se zajezí, hiralice s točnimi fotografijami se brez zamude priobčijo širšem svetu, prostorninske daljave, ki jih je človeštvo za uho že premagalo, tudi za oko ne bodo več obstojale. S poenostavitvijo priprav za prenos slik je dosežen ideal, ki uresniči najbujnejšo fantazijo moderne tehnike na polju brzjavnega prometa. Na vsak telefonski aparat se bo dala priključiti daljnosična naprava, občujoči osebi se bosta videle, trenotne dogodke bo mogoče videti na brezmejne daljave; za radio nastopi doba, ki posreduje svetovne dogodke v živih slikah tudi očesu. — (K. Tiefengruber.)

TRŽNA POROČILA.

Rumunski tekstilni trg. Po stagnaciji v januarju in februarju je prinesel marec pozitivno poročilo o rumunskem tekstilnem trgu. Začeli so že z nakupovanjem

pomladanskega blaga in se je detajlna trgovina zboljšala. Cene so nespremenjene, vplačila so tekom marca postala večja. V strokovnih krogih opozarjajo na to, da so sedanji časi za importno blago ugodni in sicer zaradi dobrih plačilnih pogojev inozemskih tvrdk; domačini zahtevajo plačilo v 60 do 90 dneh, inozemske tvrdke pa dovolijo v mnogih slučajih šest- do devetmesečne kredite.

Aluminij proti bakru. Vsled večjih nakupov bakra v Londonu so se cene bakra dvignile. Zato je začela Evropa v strahu pred trajno hausse hitro kriti svojo trenutno potrebo. Ker se je pa res krila samo trenutna potreba, bi mogli bodoči nadaljni nakupi dovesti do stabilizacije tečaja na višji višini. V ožgled položaju na evropskem trgu je ameriški kartel ceno za domačo porabo dvignil na 14½ centov. Upoštevač dejstvo, da sedaj na svetovnem trgu se nahajajoče zaloge za potrebo ne zadostujejo popolnoma, ni izključeno, da bodo cene na novo poskočile. Pač pa moramo pri tem pomisliti, da se v zadnjem času Evropa prizadeva za večjo uporabo aluminija napram bakru, posebno v onih državah, kjer se nahajajo večje množine za produkcijo aluminija potrebnega kaolina, kakor na primer pri nas, na Nemškem ali na Ogrskem. Novo gibanje za večjo uporabo aluminija izhaja iz Nemčije in se tam tudi že marsikaj izdelava iz aluminija, kar se je izdelovalo prej iz bakra. S tem se na primer za Nemčijo zmeraj bolj znižuje velika uvozna bakrena postavka.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Saobračajno - komercijelno odeljenje Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 28. marca t. l. ponudbe glede dobave 5000 škaltic vžgalic ter glede oddaje 100 knjig v vezavo; do 30. marca t. l. glede dobave železnih dvigalnih vint za lokomotive, 1 stroja za seštevjanje, krampov, cepinov, lopat, motik, žag, dijamantov za rezanje stekla, sobnih termometrov, čopičev, 500 doz sidla, 350 kg parafina, 100 zavojev sleparinskih sveč, nihalnih ur in molvoza. — **Direkcija državnega rudnika v Brezi** sprejema do 5. aprila t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg kave in 3000 kg mašti. — **Mašinsko odeljenje Direkcije drž. železnic v Ljubljani** sprejema do 31. marca t. l. ponudbe glede dobave 80 škaltelj snailne paste »Globus«, 300 steklenic sidla in 300 soščilnih cunj za poliranje. — **Predmetni pogoji** so na vpogled pri mašinskem odeljenju. — **Direkcija drž. rudnika Zabukovca pri Celju** sprejema do 10. aprila t. l. ponudbe glede dobave navadnih šip za okna, desk, 10.000 kg portland-cementa in 20.000 komadov zidne opeke. — **Direkcija drž. rudnika v Brezi** sprejema do 5. aprila t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg mila za pranje; do 6. aprila t. l. pa glede dobave 1500 kg tračnih žeblicev.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled.

VELETRGOVINA
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje,
moko in deželne
pridelke. — Raznovrstno
RUDNINSKO VODO
Lastna pražarna za
kavo in mlin za dišave
z električnim obratom.
Ceniki
na razpolago!

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

PREMOG, domači in inozemski za domačo
kurjavo in industrijske svrhe
KOVAŠKI PREMOG vseh
vrst
KOKS, livarniški, plav-
žarski in plinski
BRIKETE

Prometnj zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta 15/L

Tiskarna MERKUR, Ljubljana
trg. ind. d. d. — Simon Gregorčičeva ulica 23
se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovce,
obrnike, industrije in urade. — Lastna knjigovoznica

* SALDA - KONTE *

STRACE - JOURNALE

BOLSKKE ZVEZKE, MAPE

ODJEMALNE KNJIŽICE

REALNE BLOKE ITD.

— po izredno nizkih cenah

KNJIGOVEZNICA

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

K. NADSTROPJE.

Veletrgovina
kolonialne in
špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže
pražene kave,
mletih dišav in
rudninske vode.

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!